

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

[II. Argumenta contraiaë opinionis soluuntur.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

instat resonabilis echus ingeminata, & arguentem, & veritatem utriusque cum ludibrio confundunt: voces igitur ut vincantur, fugiendae sunt, earumque significatio adeunda: quare sic argumentor: voluntatem amare *ut quo* nil aliud significat, quam illam proprie, ac simpliciter amare, tamen non per modum principij radicalis sed per modum principij proximi, & immediati, ut merito aduersarij fatentur: alias si voluntatem amaret *ut quo* non esset absolute amare, sed amorem efficere, haec solutio ab ea, quae proximè impugnata est, nihil discreparet: & quidem nisi hoc significet amare *ut quo* nescio quid aliud sub illis vocibus latere possit: ac nulla potentia proprie, ac simpliciter amare potest obiectum sibi incognitum, ut constat ex iis, quae in impugnatione primae solutionis adduximus: ergo voluntas *ut quo* amare nequit obiectum, quod ipsa non cognoscit.

Argumentor secundo: longè magis perfecte amat voluntas obiectum, quam anima, cui inest: tamen altera *ut quo*, altera *ut quod* amet; nimirum quia anima mediata tantum, & radicaliter, voluntas vero immediate, & formaliter amat: qua ratione maiori proprietate calor aquae, quam aqua ipsa calefacit: circa quam doctrinam recolenda sunt, quae lib. 4. Physic. tract. 1. capite 2. de causa mediata, & immediata disseruimus: ac anima nequit amare *ut quod*, quin cognoscat obiectum, ut aduersarij docent: ergo à fortiori voluntas non poterit amare *ut quo*, quin amoris sui obiectum praecognoscat. Argumentor tertio. calor ignis non calefacit passum nisi *ut quo* atque in virtute ignis, cui inest: & tamen hoc non obstante nequit calor calefacere passum, quin hoc ipsi calori approximetur, ac physice seu localiter praesens fiat: ergo similiter licet voluntas *ut quo* tantum, atque in virtute animae velit obiectum, non poterit tamen velle obiectum, quin hoc ipsi voluntati proponatur, & essentialiter, ac vi cognitionis ei representetur. Tandem argumentor: nequit anima amare obiectum *ut quod*, nisi etiam cognoscat obiectum *ut quod*, seu medio intellectu à se distincto, ut aduersarij tradunt: ergo nequibit voluntas amare obiectum *ut quo*, nisi illud *ut quo* cognoscat: cur enim ibi, & non hic modus amandi obiectum, modusque illud cognoscendi proportionentur? At voluntas non cognoscit *ut quo* obiectum: aliàs esset intellectus: ergo illud *ut quo* amare non poterit.

CAPUT II.

Argumenta contra ariam opinionem solvuntur.

Potentias animae, & cuiusvis alterius entis spiritualis ab eo realiter distinctas esse tuerentur cum B. Thoma, eius sectatores: quorum argumenta hic diluenda sunt. Arguunt primò: nulla substantia est immediate operativa: ergo anima non nisi per potentias accidentales à se distinctas operatur. Respondeo falsitatem antecedentis satis superque constare ex iis, quae discernimus lib. 4. Physic. tract. 7. cap. 1. Arguunt secundo: ex nostra sententia sequi, animam intellectu velle, & voluntate intelligere. Respondeo, eas propositiones veras esse, si non in sensu formali, sed in sensu identico, aut reali vsurpentur: earum autem veritatem in solo posteriori sensu, non verò in priori sequi ex nostra sententia, qui potentias tum inter se, tum etiam cum anima non formaliter, ac ratione nostra sed tantum realiter eandem esse profiteamur. Arguunt tertio ex B. Thoma 1. p. quaest. 77. art. 1. cuius haec sunt verba ibi: anima secundum suam essentiam est actus: si ergo ipsa essen-

tia anima esset immediatum operationis principium semper habens animam actu haberet opera vitae: sicut semper animam habens actu est vinum: non enim in quantum est forma, est actus ordinatus ad ulteriorem actum, sed est ultimus terminus generationis. Fateor me non percipere vim huius argumeti. Namque in primis calor est actus: & tamen reipsa est potentia calefactiva, siue alterius caloris productiva: cur ergo, quamvis anima sit actus, non possit esse potentia, siue, quod perinde est, actus ordinatus ad ulteriorem actum, quem valeat producere? Rursus anima vivificat corpus in genere causae formalis intrinsecae, cuius effectus supposita unione impediri nunquam potest: atque adeo mirum non est quod corpus habens animam actu semper vivat. Caterum anima exercet opera vitae in genere causae efficientis, cuius effectus multoties, multisque modis impediri potest ac solet: unde non est cur corpus habens animam, ob id semper habeat opera omnia vitae.

Arguunt quarto ex P. Suarez disp. 18. Metaphysic. sect. 3. numero 18. Et sequentibus: reliquae omnes substantiae potentiae à se distinctis adiuvantur ad suos effectus consequendos: ergo & anima. Antecedens inductione suaderetur: namque elementa, & mixta ut locos sibi salutaris ac naturales fortiantur, gravitatem aut levitatem à se distinctam habent. Rursus ignis calefacit appositam sibi materiam medio calore à se distincto: & aqua pariter medio frigore frige facit: materia etiam quantitate à se distincta eget, ut impenetrabilis sit, atque ut formas substantiales, & accidentales recipiat. Respondeo negato antecedenti, eiusque occasione hunc in modum aduersarios redarguo: ut elementa, mixtae ad centrum suum physice moveantur gravitate, aut levitate à se distinctis minime egent, ut lib. 8. Physic. tr. 1. c. 7. Late probatum manet: ergo similiter ut anima intelligendo, aut volendo, sentiendo, aut appetendo in obiecta sua intentionaliter feratur, potentiae à se distinctis non egebit. Deinde: tamen aqua, & ignis calorem, ac frigiditatem in extraneo subiecto medio calore, ac frigore sibi inhaerentibus producant, ne videlicet praesente causa uniuoca ad eius effectum causa aequiuoca concurrat, ceterum elementa illa calorem, ac frigiditatem in semetipsis per suas substantias producant, & non per qualitatem occultam, ac virtualem, ut contra lauellum, aliosque Thomistas lib. 4. Physic. tract. 7. cap. 1. ostendimus: ergo similiter anima actus vitales tam materiales, quam spirituales in semetipso per semetipsam, & non per potentias distinctas operabitur. Tandem lib. 3. tract. 4. cap. 3. Huius operis multis probatum est, materiam sine quantitate distincta impenetrabilem, ac formarum quarumcumque receptivam esse: ergo similiter, &c.

Arguunt quinto: omne principium indifferens eget alio, à quo determinetur: anima est indifferens ad multas, variasque functiones, nempe ad intelligendum, volendum, sentiendum interius, aut exterius appetendum, necnon etiam ad exercitia vitae loco motuque nutritivae & generativae: igitur eget potentiae à se distinctis, quibus ad has functiones determinetur. Respondeo, animam sufficienter determinari ad efficiendam immediate sensationem externam per speciem obiecti propriam, & per sensationem externam ad sensationem internam, eiusque speciem, & per has ad intellectionem, eiusque speciem, ac deinde per sensationem internam, ac intellectionem ad appetitionem materiale, volitionemque spirituale, & per has ad reliquas functiones; ac proinde multiplicandas non esse potentias distinctas eo solum finem,

ne, ut animam ad operandum determinent. Arguunt sexto: sicut anima est prima radix operandi in ordine naturali: ita similiter gratia est prima radix operandi in ordine supernaturali: at gratia concurret ad actus supernaturales non immediate, sed potius mediis virtutibus supernaturalibus à se distinctis, nimirum fide, spe, & charitate, nec non etiam habitibus supernaturalibus prudentiæ, iustitiæ, temperantiæ &c. Ergo etiam anima non immediate, sed potius mediis potentiis à se distinctis ad actus naturales efficienter concurret. Respondeo: in primis hoc argumentum multum probare, ac per consequens nihil probare: etenim si exacta, atque integra proportio inter animam, & gratiam admittenda sit, anima quidem non vnā voluntatem, sed plures habebit, tot nimirum, quot obiecta formalia specie morali diuersa amplecti potest: haud aliter ac gratia pro numero obiectorum supernaturaliter amabilem totidem virtutum supernaturalium chorū ducit, animamque spe erigit, charitate accendit, temperantia cohibet, iustitia regit, misericordia emollit, aliisque innumeris habitibus supernaturalibus Deo amabilem, ac diabolo formidabilem reddit. Respondeo secundo: ideo virtutes supernaturales à gratia realiter distingui, quia ab ea realiter separabiles sunt, ut patet in peccatore, in quo fides, & spes gratiæ amissæ supersites sunt: at potentiæ animæ ab illa separari, eive subremanere non possunt.

13 Arguunt septimò: potentiæ specificantur ab obiectis, idest penes eorum diuersitatem specie distinguuntur: at anima plura obiecta formalia specie diuersa respicit, nimirum verum, & bonum, colorem, & sonum, &c. Ergo potentiæ animæ inter se specie differunt atque adeo ab anima etiam distinguuntur. Rursus potentiæ etiam specificantur à terminis, quorum productiue sunt: at anima terminos, effectusque specie diuersos respicit, utpote quæ intelligere, & velle, sentire, & appetere, nutrire, generare, localiter mouere, multisque aliis modis operari potest: igitur pro varietate harū operationum tum inter se, tum etiam ab ea distinguuntur. Respondeo: potentiæ realiter inter se distinctæ nec à terminis, nec ab obiectis specificantur: siquidem specificari est specie differre: differre autem specie nequeunt nisi quæ realiter distinguuntur: cum ergo potentiæ animæ realiter indistinctæ sint à nulla re specificabuntur: ceterum potentiæ realiter inter se distinctæ tum à terminis, tum etiam ab obiectis specificantur, non quod eadem potentia non possit respicere diuersos terminos, diuersaque obiecta formalia; neque etiam quod diuersæ potentiæ eundem terminum, idemque obiectum formale aliquando respicere nequeant; sed quia hoc ipso, quod aliquæ potentiæ realiter distinctæ ita comparatæ sint, ut altera respiciat aliquem terminum, aliquodve obiectum, quæ non respicit altera, non poterunt inuicem non specie differre, differentia numerica in specificam abeunte.

14 Occasione autem huius postremi argumenti libet aduersarios hunc in modum redarguere: si potentiæ animæ realiter distinguerentur inter se, & consequenter ab anima, maximè ob diuersos terminos, vel ob diuersa obiecta formalia: at neutro ex capite distinguui possunt. Quod enim non distinguantur ob diuersitatem actuum, & operationum ex eo constat: quia eadem indiuisibilis potentia plures operationes specie diuersas, multosque actus valde dissimiles elicit: ergo ex eo, quod potentiæ animæ diuersas operationes, diuersosque actus efficiant, earum inter se distinctio non sequitur. Antecedens probatur: siquidem iuxta ipsos aduersarios vnus, idemque intel-

lectus apprehendit, iudicat, & discurret; necnon clarè, & obscure, affirmatiue, & negatiue, aliasque innumeris modis cognoscit. Rursus vna, eademque voluntas amorem, & odium, intentionem, & electionem, desiderium, gaudium, amoremque strictum, item volitionem efficacem, & inefficacem, prauam, & studiosam aliasque elicit. Pari ratione quivis sensus internus externusve quantumvis sit vnus numero, plures tamen numero actus, & quantumlibet specie vnus sit, multas tamen specie operationes for- titur. Iam quod potentiæ animi, alteriusve entis spiritualis mutuum inter se discrimen ex diuersitate obiectorum non accipiant, hac ratione probatur: eadem indiuisibilis potentia plura obiecta formalia specie diuersa respicit: ergo potentiæ animi propter diuersitatem obiectorum formalium distinguendæ non sunt. Antecedens inductione probatur: nam intellectus noster Deum, & creaturas, substantiam, & accidens, aliasque genera his inferiora; item entia realia, & rationis negatiua, & positiua, infinita quadam, & mirabili comprehensione attingit: voluntas etiam, cum eadem numero sit obiectorum tamen numero, varietate, ac præstantia intellectui non cedit: sensus internus, & communis obiecta omnia sensuum externorum, capacitate sua complectitur: actus etiam sensuum externorum in finis quatuor tamen primarias qualitates, & multas etiam secundarias attingit. Rursus suadetur discrimen facultatum animi in obiectorum diuersitatem refundi non posse: duæ potentiæ multoties idem obiectum attingunt: ergo quod potentiæ sint distinctæ ex distinctione obiectorum, quæ sæpe nulla est, proficisci nequit. Antecedens suadetur: nam voluntas, & intellectus, cum iuxta aduersarios distinctæ potentiæ sint, idem tamen obiectum respiciunt, cum nihil voluntas amet, quod ab intellectu cognitum non sit, & nihil intellectus cognoscat, quod voluntas amare, vel odire non possit, si non tollit. Deinde potentia nutritiua, & potentia generatiua, cum distinctæ potentiæ iuxta aduersarios non paucos sint, tamen eundem specie terminum, siue obiectum habent, carnem v.g. hominis, quæ siue primò generetur, siue per nutritionem adquiratur, eadem specie est. Præterea si non dentur species insensatæ, sensus internus, & collectio sensuum externorum idem omnino obiectum sibi vendicabunt.

15 Plerique Thomistæ potètiās, & actus ex obiectorū formalium diuersitate diuersitatē suā mutuari: ut autem argumentis factis satisfaciant, obiectum formale bifariam accipi posse tradunt. Primo in esse rei, secundo in esse obiecti, siue scibilis, aut volibilis: in primo vero sensu non renuunt, eandem indiuisibilem potentiam, eundemque actum tendere posse in diuersa obiecta formalia: & è contrario diuersas potètiās, diuersosque actus in idem obiectum formale ferri posse: nam quamuis, inquirunt, intellectus & voluntas ferantur in idem obiectum in esse rei, & eadem omnino res cognitionem, & amorem terminet: ceterum vtrique facultas diuersum semper obiectum in esse obiecti respicit: & altera bonum, altera verum attingit; seu. quod perinde est, altera in re sub ratione volibilis, altera sub ratione scibilis tendit. Rursus licet intellectus in creatorem, & creaturas, aliasque obiecta in esse rei differentia feratur, omnia tamen in esse obiecti, siue scibilis, aut veri specie atoma conueniunt. Hac autem quæ de intellectu, voluntate docent hi Authores, seruata proportionē aliis potètiis accommodant. Verum hæc solutio facile expugnari potest. Primo namque obiectum in ratione scibilis, aut vo-

libilis

libilis intrinsecè, & essentialiter scientiam, aut volitionem possibilem includit; vel, quod in æquo est, connotat: ergo cum dicitur actus, & potentias differre, quia obiecta in ratione scibilis, aut volibilis differunt, nihil aliud dicitur, quàm actus scientiæ, aut volitionis differre, quia differunt, nihil aliud dicitur, quàm actus scientiæ, aut volitionis differre, quia differunt: quo quid absurdius dici potest? Secundo, quia iuxta datam solutionem non conspicio, cur intellectus hominis vnus tantum, & non potius multiplex sit? nam obiectum intellectus in esse scibilis varium, ac multiplex est, cum modo intellectus tendat in rem prout apprehensibilem, modo vt iudicabilem, modo vt discursibilem, nunc vt clarè, nunc verò vt obscure cognoscibilem, aliisque modis, quos referre molestum esset. Pari ratione voluntas iuxta eandem solutionem multiplex esset, cum rem prout amabilem, aut odibilem, intendibilem, aut eligibilem, aliisque modis prosequatur. Tertio iuxta eandem solutionem è conuerso intellectus, & voluntas esset eadem omnino potentia: siquidem obiectum idem in esse obiecti attingunt: & vtrique facultas in in omnem rem sub ratione intentionaliter attingibilis tendit: parique ratione facultas nutritiua generatiua, & loco motiua eadem omnino potentia esset, cum in eandem rationem formalem, sub qua ferantur, atque in rem quamcumque sub ratione physicè, & non intentionaliter attingibilis tendant.

CAPVT III.

Opiniones media examinantur.

16 **E**Xaminatis duabus sententiis extremè oppositis, & altera probata, altera improbata, operæ pretium erit, opiniones inter vtramque medias, & nobiscum partim dissidentes examinare. Prior autem, & probabilior est, potentias spirituales hominis, cuiusmodi sunt intellectus, voluntas, & memoria à substantia animæ realiter indistinctas esse: ceterum potentias eius materiales, sensitivas, aliasque quascumque ab anima realiter distingui. Ita nonnulli quos suppressis nominibus refert P. Petrus Hurtado disp. 4. de anima sect. 4. §. 39.

17 Huius verò discriminis inter istas potentias primum fundamentum est: quia si potentia materiales animæ ab ea indistinctæ essent, non esset, cur anima à corpore separata illas secum non ferrer, in eoque statu videre, audire, olfacere, aliasque sensationes exercere non posset: consequens autem tam manifestè falsum est, quàm manifestum est, sensum omnem, motumque cum vita perire. Sequela probatur: quia anima iuxta nostra principia est per suam substantiam sensitiva non minus, quàm intellectiva: sicut ergo in statu separationis intelligere potest, quidni etiam & sentire? Verum hoc fundamentum leue est: nam primo dici potest, potentias sensitivas animæ, aliasque materiales ab ea realiter inadæquatè distingui, & includere animam ipsam, vt principium effectuum operationum materialium; organa vero corporea, vt principia earum receptiua; atque adeo mirum non esse, quod anima eiusmodi organis destituta sentire, aliove modo materialiter viuere nequeat. Rursus: si quod multi putant, anima non solum efficit, sed etiam recipit sensationes, & appetitiones materiales, responderi debet, animum in statu separationis potentias tam sensitivas, quàm appetitiuas retinere, per eas tamen operari non posse ob defectum vnionis cum corpore, quæ est conditio necessaria ad

eiusmodi operationes, vt decursu huius capitis explicabitur.

18 Secundum huius sententiæ fundamentum desumi potest ex Patre Vasquez tom. 1. in 1. 2. disputatione 34. cap. 2. principium effectuum motus localis aut vi doloris, aut vi etiam laboris in nobis, experientia teste, languescit, ac defatigatur: at nulla res omnino spiritualis, cuiusmodi est anima rationalis, languoris capax est: qua ratione Angelus sine vlllo languore cælestes orbes perpetua, ac nunquam intermissa conuersione mouet: ergo anima rationalis non est principium effectuum motus localis nostri, sed potius aliqua facultas materialis ab ea adæquatè distincta, quæ vt corrumpi, sic languere potest: languor enim & lassitudo virium corruptio est. Rursus ex eodem aliter. Angelus eadem velocitate, ac facilitate mouet corpus, siue languidum, ac fatigatum sit, siue potius robustum: pari ergo ratione si anima per se immediatè mouet corpus, æquali celeritate illud mouebit, siue langueat, siue eius vires integræ sint: hoc autem repugnat experientiæ; iuxta eam igitur non anima, sed facultas aliqua materialis erit in nobis, principium effectuum motus nostri localis, aliarumque operationum materialium, quibus fatigamur. Hoc argumentum ingeniosissimi Doctoris, quamvis præcedenti probabilius sit, propositum tamen non includit. Quod vt innotescat, animaduertendum est, animam tametsi sit causa effectiua, sufficiens, & adæquata sensationum materialium, omniumque operationum vitalium, quæ exercentur in corpore; ad earum tamen effectum egere spiritibus animalibus, qui à cerebro ad membra motum vitalem subitura deriuantur: sicut enim vnio animæ cum corpore eius vim intellectiuam ita retardat, vt nisi dependenter à phantasmatis corporeis intelligere nequeat, licet separata iis minimè indigeret: ita similiter vnio illa efficit, vt anima se, aut corpus localiter mouere non possit, nisi dependenter à spiritibus illis animalibus à capite per nervos deriuatis, quamvis exuta corpore iis ad motum siue sui, siue corporis neutiquam egeat. Porro autem tales spiritus ad motus localis exercitium non effectiue, sed dispositiue concurrunt, nisi fortè anima rationali informetur: supposita enim tali informatione ex parte motum efficiunt, ex parte vero ad eum disponunt vi caloris, aliarumque qualitarum: haud secus ac calor, & aliæ primæ, & secundæ qualitates ad motum generationis ignis, aut aëris, alteriusve substantia disponunt.

19 Hoc igitur præmissis, respondeo principium duntaxat receptiuum motus localis, nempe corpus nostrum, nimia agitatione languescere, ac defatigari; principium vero motus effectuum nullum languorem subire; atque adeo animam nostram, tametsi languoris suapte natura experta sit, principium tamen effectuum motus esse posse. Quod autem corpus nostrum, quamvis motum localem ab anima recipiat, eamque media aliqua facultate omnino corporea non efficiat, nimio tamen motu fatigari possit, in conspicuo est: tum quia non recipit motum ab anima nisi internente spirituum animalium: hi autem continuo exercitio motus localis euanescent, ac dissipantur: igitur eorum defectu corpus deficere, ac lassari poterit. Tum etiam, quia siquis curru feratur, quaque impetus egit, expatiantur equi, rapiantque per auiam cursum, & modò summa petant, modò per decliue, viaque præcipientes sine lege ruant: is, inquam, languorem non mediocrem ex nimia illa succussione, ac violento motu contrahet: & tamen motum solum recipiet, & non efficiet: ergo vt corpus nostrum